

ธรรมะช่วยให้ ‘ชีวิตไปได้ดี’

สารบำรุงสมอง

เรื่อง : รศ.ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ ภาพ : ชัญญุณี สมบัติ

มนุษย์มีสองด้านในตัวตน ด้านหนึ่งคือการมีความทะเยอทะยาน ต้องการประสบความสำเร็จในการทำงานและชีวิต ส่วนอีกด้าน คือด้านในซึ่งไม่ต้องการความผันผวนในชีวิต ปราบปรามความสุขแห่งจิตใจ สองด้านนี้ต่อสู้กันเสมอ บางครั้งไปด้วยกัน แต่บ่อยครั้งกว่าที่ขัดแย้งกัน

เมื่อเกิดมาแล้วทุกคนก็ต้องทำหน้าที่ของตน เมื่อความรับผิดชอบนั้นผูกพันกับสถานะของการเกิด บุคคลก็ต้องปฏิบัติตามนั้น 'ชีวิตจึงจะไปได้ดี' ไม่ว่าจะมีความเชื่ออย่างไรก็ตาม ยากดี มีเงิน เป็นลูกคนเดียวหรือหลายคน จะมีพ่อแม่หรือไม่มี ทุกคนล้วนมีสถานะของการเกิดที่แตกต่างกัน แต่ก็ต้องมีความรับผิดชอบเช่นเดียวกัน

การจะสามารถรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองได้ดั่งนั้น ในขั้นพื้นฐานต้องพึ่งตนเองได้ ซึ่งการพึ่งตนเองได้นั้นผูกพันกับการหาเลี้ยงชีพอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เมื่อความจริงเป็นเช่นนี้ มนุษย์ทุกคนจึงต้องมีความเข้มแข็งในด้านแรกคือภายนอกด้วยการทำมาหาเลี้ยงชีพได้เป็นอย่างดี ต้องมีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความบากบั่นพากเพียรโดยขับเคลื่อนด้วยความทะเยอทะยานในชีวิต

เราปฏิเสธไม่ได้ว่าความโลภคือแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ขยันทำงาน ต้องการได้และมี ดังเช่นคนอื่นเพื่อความสบาย อย่างไรก็ตาม ใฝ่ความโลภโมโหสันที่ไม่มีความชอบเขตจะเป็นอุปสรรคของการบรรลุเป้าหมายด้านที่สองหรือด้านใน ทำให้รู้สึกกระวนกระวาย รุ่มร้อน ที่จะร่ำรวยเพื่อให้ 'ชีวิตเป็นไปด้วยดี'

เป็นที่ชัดเจนว่าในขั้นพื้นฐานด้านนอกและด้านในของจิตใจนั้นขัดแย้งกัน เพราะตราบที่มีความโลภ ความสุขในใจก็เกิดขึ้นได้ยาก อย่างไรก็ตามมนุษย์ไม่สามารถตัดด้านใดด้านหนึ่งออกไปได้ หากต้องการมี 'ชีวิตที่เป็นไปด้วยดี' อย่างแท้จริง

'ทางสายกลาง' คือหนทางที่ช่วยทำให้เกิดความสมดุลระหว่างด้านนอกและด้านใน ความโลภไม่ใช่สิ่งน่ารังเกียจ เพราะทำให้ระบบเศรษฐกิจการค้าดำเนินอยู่ได้ ประเด็นอยู่ที่การอยู่ในขอบเขตการควบคุม ซึ่งมีธรรมะเป็นเครื่องชี้นำ เมื่อด้านนอกมีทางสายกลางซึ่งมีธรรมะเป็นตัวกำกับในระดับหนึ่ง และหากด้านในได้รับอิทธิพลของธรรมะด้วยเช่นกันแล้วในการแสวงหาความสุขและความสงบ 'ชีวิตที่เป็นไปด้วยดี' ก็สามารถเกิดขึ้นได้

ธรรมะคือการตีแผ่ความจริงของชีวิต พร้อมกับชี้แนะนำทางไปด้วย เพื่อไม่ให้ตกหรือติดหลุมหล่มที่ทุกคนต้องประสบมากมายในชีวิต

ธรรมะช่วยได้ทั้งด้านนอกของการดำเนินชีวิต และด้านในของชีวิตซึ่งปรารถนาความสุขสงบอย่างมีความผืนผวนน้อย การตระหนักว่าชีวิตสามารถแยกออกได้เป็นส่วนนอกและส่วนใน จะทำให้เราเข้าใจชีวิตได้ชัดเจนขึ้น

คนที่กระทำแต่ส่วนนอกโดยมองไม่เห็นส่วนในซึ่งเป็นความปรารถนาแอบซ่อนอยู่ในทุกตัวคนจะทำให้ไม่มีความสุขที่แท้จริง กล่าวคือมีความสุขกายอย่างไม่มีความสุขใจ

'ชีวิตจะไปได้ดี' ต้องมีธรรมะเป็นเครื่องช่วยทั้งด้านนอกและด้านใน หากขาดซึ่งธรรมะแล้วความสมดุลระหว่างสองส่วนนี้ก็ยากที่จะเกิดขึ้นได้

